

40.000 OBISKOVALCEV na letošnjem Gorenjskem sejmu

Za 371 milijonov dinarjev sklenjenih kupčij

V ponedeljek popoldne so v Kranju zaključili V. Gorenjski sejem, ki je bil tako po obisku, sklenjenih kupčijah in obsegu razstave, dosedaj največji. Kljub slabemu vremenu je letošnji sejem obiskalo okoli 40.000 ljudi. Značilno je, da je bilo veliko poslovnih ljudi tudi iz drugih republik in okrajev, pa tudi obiskovalcev je bilo letos več iz ostalih krajev, predvsem iz Reke, Kopra in ostale Primorske ter Štajerske.

Na letošnjem sejmu so razstavljali sklenili za 371 milijonov dinarjev prodajnih pogodb. Največ je prodala tekstilna industrija in sicer za 276 milijonov dinarjev, lesna industrija za 34 milijonov, kovinska za 27 milijonov itd. Veliko zanimanja je bilo tudi za lesno industrijo, predvsem za pohištvo in bi razstavljali — obrtniki, lahko sklenili več pogodb, če bi imeli večje proizvodne kapacitete. Razstavljena najnovejša kuhinjska oprema je bila prodana v Beograd, ostali izdelki pa v

razne druge kraje širom po državi.

Ob zaključku letošnjega sejma smo zaprosili predsednika Upravnega odbora Gorenjskega sejma tov. Dragota Šilinga za kratko izjavo. Izjavil je: **Letos smo dosegli popoln uspeh tako v komercialnem in moralnem pogledu. Sejem je obiskalo okoli 5.000 ljudi več kakor lani.**

Ker je bilo razstavljeno blago, katerega človek vsak dan rabi, to so predvsem obrtniški izdelki za široko potrošnjo in industrijski proizvodi, ki so

direktno vezani s potrošnjo, kot izdelki kamniške tovarne „Titan“ in podobno, je bil uspeh zjamčen.

Če bo ta tempo šel tako naprej, bodo ti prostori premajhni. V prihodnje pa bomo morali prvenstveno prikazati, kaj smo novega v zadnjem oziroma zadnjih letih proizvedli. Prikazati bomo morali tudi potek proizvodnje, morda bolj kot same proizvedene predmete“.

Železarska Kropa ob svojem prazniku

Z uspehi in nesebičnim delom se vključujejo v radovljiško komuno

Železarska Kropa je letos slavila svoj III. občinski praznik. Praznovanje so pričeli že v soboto 6. avgusta, ko jih je obiskala jeseniška „Svoboda“ z gostovanjem „Stilmondskega župana“.

Glavna slavnost se je pričela v nedeljo pri grobu padlega narodnega heroja Staneta Žagarja in padlih tovarišev na Dobravi. Tovariš Križnar je v svojem govoru kratko orisal življenjsko pot padlega heroja ter obenem delo prvih kroparskih borcev — partizanov. Zatem je bila komehoracija tudi na kraju 10 padlih talcev na Lipnici, ki so jih 19. aprila 1943 pripeljali iz begunjskih zaporov in jih tu ustrelili.

Na slavnosti seji občinskega ljudskega odbora Kropa je predsednik tov. **Ludvig Smitek** v svojem izčrpnem govoru orisal vso borbo železarske Kropo in delo v desetih letih svobode, ki ravno na tem področju ni bilo majhno. Plavalni bazen, prosvetni dom, nova cesta na Jamnik, osemletka in še vrsto drugega je zraslo v Kropi v letih po osvoboditvi.

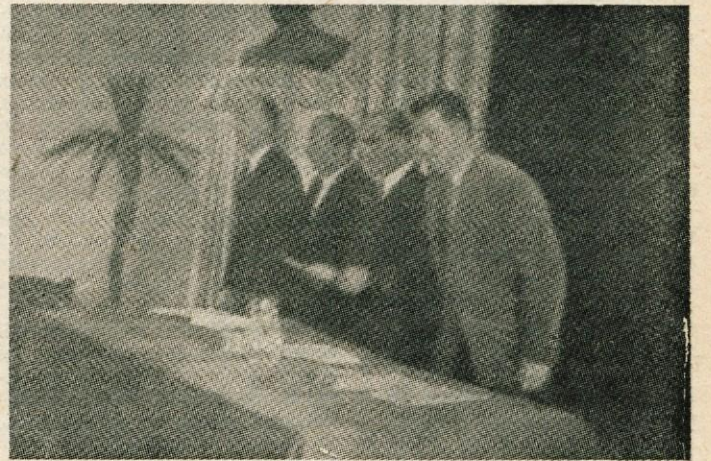
Praznovanja občinskega praznika v Kropi so se udeležili tudi narodni heroj Tonček Dežman, hčerka in sin pokojnega Staneta Žagarja, predsednik Vrhovnega sodišča LRS dr. Drago Hočevar, sekretar ZK komune Radovljica Albin Jensterle in drugi.

Pred tovarno „Plamen“ se je zbrala množica ljudi in prisostvovala odkritju spominske plošče 40 padlim delavcem „Plamena“. Po odkritju je poznani športnik — smučar Kordež ponel venec na grob narodnega heroja Loizeta Kebe-Stefana na Jamnik.

Nato pa je bila v novem prosvetnem domu slavnostna akademija, na kateri je predsednik ObLO tov. Smitek poudaril narodnemu heroju Tonč-

Mednarodni seminar v Kranju

V Kranju se je začel 6. avgusta v prostorih Dijaškega doma na Zlatem polju mednarodni seminar o vlogi milih narodov v mednarodnih odnosih. Seminar prireja organizacija kvekerjev in se ga udeležuje 36 ljudi iz 21 držav. Seminar bo trajal do 28. avgusta. Je to tretji seminar, ki ga prireja ta organizacija v Evropi. V Berlinu se je pravkar zaključil seminar o aktivni koeksistenci, v Saaru pa je organiziran seminar o vlogi pogajanj v mednarodnih odnosih.

S slavnostne seje LOMO Kranj, ki je bila 1. avgusta. Na seji je bil konstituiran nov občinski ljudski odbor, o čemer smo že poročali v prejšnji številki.

Na sliki zgoraj: delovni predsednik bere besedilo zaprisege za nove odbornike.

Na sliki levo: del odbornikov in gostje med sejo.

OB OBČINSKEM PRAZNIKU V TRŽIČU

Svečana parada je prikazala odlomek njihovega dela

Lovro Cerar - predsednik tržiške komune

Tržič, 5. avgusta.

Danes so bile v Tržiču glavne svečanosti njihovega občinskega praznika. Slavnosti so se udeležili tudi predsednik LOMO Kranj **Vinko Hafner**, predsednik LOMO Jesenic **Maks Dolinar**, predsednik LOMO Škofja Loka **Cvetko Kobal**, sekretar SZDL zakomuno Kranj **Martin Košir** ter drugi.

Praznovanje IV. občinskega praznika v Tržiču se je pričelo že 1. avgusta in je trajalo ves teden.

V petek, 5. avgusta, na glavni dan praznovanja, je bila otvoritev razstave športnih društev v dvorani BPT. Zlasti prisrčen je bil sprejem partizanskih mater pri predsedniku ZB Tržič Francu Jagodicu in predsedniku LOMO Tržič Lovru Cerarju. Med njimi je bila tudi Purgarjeva mama, ki je izgubila v borbi 5 sinov in moža.

Glavni del praznovanja se je zaključil s slavnostno sejo LOMO Tržič. Predsednik Lov-

ro Cerar je označil v svojem govoru težko borbo pod Storičem, pomen praznovanja 5. avgusta kot občinskega praznika Tržiča ter bodoče delo nove tržiške komune. Po zaprisegi odbornikov je bil izvoljen nov odbor. Za predsednika je bil ponovno imenovan tov. Lovro Cerar, za podpredsednika Karel Kravcar in za tajnika tov. Jože Roblek. Razstava se je imenovala tudi komisije, katere naj bi takoj začele s svojim delom. Na zaključku seje so poslanci predsedniku LRS tov. Mihi Marinku poslali pozdravno pismo.

Kmalu po seji je na tržiških ulicah oživel. Repot brnečih motorjev, ki so se pripravljali za tekme na Ljubelju je utihnil. Rakete so razsvetljevale temno noč in spremljale veličastno paradu. V svečanem mimohodu so se nam predstavili vsi od najmanjših cicibančkov, pionirjev, tabornikov, nogometišev, strelcev, padalcev, odbojkašev in gorskih reševalcev vse do najstarejših gasilcev. Tako je številna parada predstavljala pravi manifestativni zaključek tržiškega tedna.

Lj.

Domžalčani so praznovali občinski praznik ob spominu na veliko bitko pri Brezovici

V soboto popoldne so odšli iz Domžal številne partizanske patrole proti Brezovici. Med potjo so obiskali znane partizanske kraje in položili vence na spomenike ter plošče padlih partizanov.

Na Brezovici — kjer je leta 1941 potekala znamenita bitka med 35 partizani kamniškega bataljona in 10-krat močnejšim sovražnikom — so odkrili v soboto lep spomenik. Ob spomeniku je govoril preživeli borec te bitke **Boris Lenček - Igor**, ki se podrobno opisal potek boja.

V nedeljo dopoldne so se zbrali odborniki LOMO na

slavnostno sejo. Seji je prisostvoval tudi zvezni poslanec **Tomo Brejc**. O pomenu občinskega praznika, ki je neposredno povezan s počastitvijo obletnice velike bitke na Brezovici, je govoril predsednik ljudskega odbora v Domžalah **Franca Avbelj - Lojko**.

Popoldne so bile zanimive konjske dirke jahačev iz Ljubljane in Domžal. Najboljši so bili tekmovalci kluba iz Bežigrada.

Zvečer so v popolnoma urejenem godbenem domu v Domžalah uprizorili člani DPD „Svoboda“ Zadobrava drama-

ku Dežmanu diplomo častnega občana. Tončka Dežmana so že lani imenovali za častnega občana Kropo, vendar se tej slavnosti ni mogel udeležiti. Presenečen je bil nad tolikim priznanjem in se z nekaj besedami zahvalil Kroparjem za vso pozornost. Sj

Prvoborcu Jožetu Finžgarju so odkrili spomenik

V osrčju obširnih pokljudskih gozdov, kjer je speljana nova avtomobilska cesta od Mrzlega studenca do Lepih kopiš, ob nekdanji drvarski koči — kjer je padel Jože Finžgar — so se v nedeljo zbrali pokojnikovi svojci in okoli 120 ljudi iz Blejske Dobrave, Gorij ter invalidi, ki preživljajo svoj letni dopust v Sport hotelu na Pokljuki. Na tem kraju je ZB narodnoosvobodilne borbe z Blejske Dobrave postavila skromen spomenik z vzdano ploščo kot priznanje za veliko žrtev.

Na svečanosti je član krajevnega odbora ZB tov. Ludvik Ambrožič orisal življenjsko pot ter borbo padlega prvoborca. Ob praznovanju 14-letnice velikih dejanj v naši zgodovini nam spomini na težko borbo naših narodov med NOB in na naše najboljše sinove, ki so v tej neenaki borbi žrtvovali svoja življenja, niso splahneli. Med temi je tudi tov. Jože Finžgar, delavec - železar, ki se je med prvimi odzval pozivu KPJ in za njene ideje tudi padel v borbi proti okupatorju 19. septembra leta 1941.

Finžgar se je rodil na Selu pri Breznici in je delal v žičarni jeseniške železarne. Kot delavec - proletarec se je že v stari Jugoslaviji boril za pravice delovnega človeka in bil

leta 1936 sprejet v članstvo KPJ. Zaradi svoje predanosti revoluciji je bil že pred vojno zaprt in pregnan v Ivanjico. O njegovi revolucionarnosti, pa je kmalu zvedel tudi okupator in ga zaprl v Begunje. Toda zaradi nomanjkljivih dokazov je bil izpuščen in se 13. junija 1941. leta že pridružil gorenjski partizanski skupini in kmalu postal politkomisar gorenjskih partizanskih skupin.

Pri svečanem odkritju spomenika je sodeloval tudi moški pevski zbor DPD „Svoboda“ z Blejske Dobrave, ki je pod vodstvom tov. Jerama zapel nekaj borbenih partizanskih pesmi, krajevne organizacije pa so položile vence. Udeleženci odkritja spomenika, predvsem pa člani odbora ZB z Blejske Dobrave, so pričakovali, da se bodo te slavnosti udeležili tudi zastopniki mestnega odbora ZB z Jesenic in predstavniki ostalih organizacij z Jesenic.

Okrajna odbora Rdečega križa Radovljica in Kranj sta se združila

Naloge RK na Gorenjskem bodo v prihodnosti še večje

V nedeljo dopoldne je bil v Kranju plenum okrajnih odborov RK Kranj in Radovljica. Najvažnejše točke dnevnega reda so bile pregled dela RK na Gorenjskem do danes, njegove naloge v prihodnosti in izvolitev novega odbora RK za vso Gorenjsko, ker sta se dosedanja okrajna odbora RK združila.

Vso grajo zaslužijo tisti, ki se tega plenuma niso udeležili ali pa so prišli nanj z veliko zamudo, tako da plenum ni bil sklepčen. Čeprav pa plenum ni bil sklepčen, so vsi prisotni in številni gostje — predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij — po izčrpnih poročilih o delu RK na Gorenjskem do danes in o njegovih nalogah v prihodnosti, v razpravi povedali zelo koristne in umestne predloge za uspešno delo RK. Referenta sta bila dr. Pavel Panec in Lovro Černe.

Danes je na Gorenjskem 35 občinskih in 87 vaških odborov Rdečega križa. Prav gotovo zadovoljivo število, če bi vsi ti odbori in člani osnovnih organizacij opravljali svoje naloge kot bi jih morali. Tako pa so v posameznih krajih aktivni le nekateri posamezniki, zaradi česar je razumljivo, da delo ne more biti najboljšo. Zato je najvažnejša naloga, ki si jo je zadala ta humanitarna organizacija, ki je tesno povezana z našimi zdravstvenimi ustanovami, pritegniti in organizirati v Rdeči križ čim več dr-

žavljanov. To pa zato, ker je delo Rdečega križa na Gorenjskem precej obsežno in bodo naloge izpolnili le s čim večjim sodelovanjem ljudi.

Ker sta se oba okrajna odbora RK Radovljica in Kranj na tem plenumu združila v en odbor za vso Gorenjsko, so delegati izvolili tudi nov odbor. Za predsednika je bil izvoljen Andrej Brovc, za podpredsednika Božo Černe, za tajnika pa Pavel Sinkovec.

F. B.

7x vsebine

V Železarni na Jesenicah, doslej nad 12 milijard din investicij.

(Stran 2)

O „solidnih“ cenah na zabavnem prostoru V. Gorenjskega sejma.

(Stran 3)

Nadaljevanje in konec - Ob razpravi o šolski reformi: Enotna šola kri-va slabih uspehov.

(Stran 4)

Nad 12 milijard din investicij na Jesenicah

V povojnih letih so na Jesenicah investirali za rekonstrukcijo in novogradnje industrijskih naprav skoraj 10 milijard din - Za stanovanje in druge objekte družb. standarda pa 2.200 milijonov din

Na področju Jesenic je bilo v letih po vojni investiranih skoraj 12 milijard dinarjev za razširitev industrije, gradnjo stanovanj in drugih pomembnih objektov družbenega standarda. Močna metalurško - železarska industrija, ki se je razvijala v dobi kapitalizma precej nenačrtno, je bila zastarela. Obrati in naprave niso bile grajene po naprednih načelih, niti ne tako, da bi ljudje pri delu čim manj trpeli zaradi teže dela - vročine, prahu, plinov itd., ampak tako, da je čim prej in čim bolj koristila bivšim lastnikom.

Po vojni se nismo mogli zadovoljiti s takimi obrati, že zaradi pogojev dela ne, predvsem pa zaradi nizke proizvodnosti. Zato je razumljivo,

V Kranju največ davčnih zaostankov

Na račun letošnje odmere dohodnine so kmetje v kranjskem okraju vplačali že okoli 66 milijonov din davkov ter dolgujejo na prvo in drugo akontacijo še okoli 6 milijonov din. Razmeroma največ zaostankov je v občini Škofja Loka, Gorenja vas in Cerklje. Nekoliko slabši v plačevanju davkov so obrtniki in ostali prosti poklici, ki so imeli ob začetku letošnjega leta še skoraj 10 milijonov din zaostankov za preteklo leto. Do sedaj so vpračali 26 milijonov din na račun obremenitve za letošnje leto. Največ zaostankov je v Kranju, kjer predstavljajo tudi polovico obveznosti.

Te dni bodo odposlali obrtnikom in ostalim prostim poklicem odmero in predpis različice med lanskoletnimi vplačanimi akontacijami in dokončno odmero ter predpis za tretjo akontacijo za letoš.

-jp.

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

Puškarska šola v Kranju - edina v Jugoslaviji V šolo naj bi se vpisalo več Gorenjcev

Puškarska šola v Kranju je ena izmed šol z najstarejšimi tradicijami. Svoje stalno mesto je sicer pred leti spreminila in se iz Kranja preselila v Užice, nato v Sarajevo; leta 1950 pa se je vrnila nazaj v Kranj. Tako je letos prišlo iz te šole že prvih 26 absolventov. Vsi so takoj dobili zaposlitev v tovarni kot kovinarji, graverji, in kopitarji.

Pouk na Puškarski šoli je razdeljen v dva dela - teoretični in praktični. Učenci lahko stanujejo v Mladinskem domu in dobijo od podjetja v prvem letu 1500 din mesečno in potem vsako leto učenja 500 din več. Med mladimi ljudmi je veliko otrok padlih borcev, saj so ti otroci v šo-

Taborili so za Aljaževim domom

20 pripadnikov predvojaške vzgoje iz Mojstrane je taborilo v Vratih. Svoje šotore so postavili za Aljaževim domom. Bivanje v Vratih so povezali v skupno vajo, kjer so ponovili vse tisto, kar so se med letom naučili. Tabor pripadnikov predvojaške vzgoje je bil veren prikaz vojaškega življenja, ki je seznanil mladince z vojaškim življenjem. Pot v Vrata in povratek v Mojstrano so izvedli kot vojaški mars.

Taborjenje je omogočil občinski ljudski odbor Mojstrane, ki je plačal pripadnikom predvojaške vzgoje prehrano za čas taborjenja.

da je bilo za razširitev in rekonstrukcijo nekaterih naprav in obratov potrebno vložiti veliko denarja. Investicije, ki so bile financirane iz družbenih sredstev za povečanje proizvodne zmogljivosti v Železarni, znašajo 9739 milijonov dinarjev, za gradnjo stanovanj in drugih pomembnih ustanov kot je metalurško - industrijska šola, ambulanta, gasilski dom itd. pa je bilo porabljenih okoli 2200 milijonov dinarjev.

Ce nekoliko podrobneje posežemo v te številke, bomo videli, da je bilo za rekonstrukcijo visokih peči - plavžev - gradnje ostalih potrebnih naprav, investirano skoraj 1500 milijonov dinarjev, za razširitev martinarne 1100 milijonov dinarjev, za izgradnjo nove valjarne debele pločevine 1050 milijonov dinarjev, novih predelovalnih obratov 1915 milijonov dinarjev, za valjarno tanke pločevine 1518 milijonov dinarjev itd. itd.

Prav gotovo so te investicije vplivale tudi na povečanje proizvodnje, ki od leta 1946 dalje stalno raste. Proizvodnja surovega železa v jeseniških plavžih se je povečala, proti letu 1946, za 271 odstotkov, proizvodnja v martinarni za 94 odstotkov, žični valjarni 132 odstotkov, v profilnih valjarnah za 41 odstotkov itd. Valjarne debele pločevine je v letu 1954 proizvedla že 41.248 ton pločevine,

Hotel „Korotan“ bo kmalu odprt

V nekaj dneh bodo na Jesenicah odprli preurejeni Hotel Korotan. S preureditvami, ki so bile izvršene zadnje mesece, je dobil hotel popolnoma nov notranji videz. V spodnjih prostorih so uredili stojiče bife in slaščičarno, v zgornjih prostorih pa je ookusno preurejena kavarna in lovska soba. Hotel bo v bodoče urejen tako, da bo lahko zadovoljil tudi najbolj izbirnega gosta.

Uprava je nekaj časa razmišljala, da bi hotelu spreminila tudi njegovo ime, ker

je Korotan pač na precej slabem glasu. Odločili pa so se, naj ime ostane, ker je dovolj, če se spremeni način celotnega poslovanja, da bo vsak gost solidno in točno postrežen po zmernih cenah.

Sedaj bo najprej odprt Hotel Korotan, jeseni pa železniška postaja in morda tudi bančno poslojpe. S tem bo dobilo središče jeseniškega mesta, ki kaže zdaj kaj zapuščenost, tri nove stavbe, ki bodo mestu v ponos.

Sedaj bo najprej odprt Hotel Korotan, jeseni pa železniška postaja in morda tudi bančno poslojpe. S tem bo dobilo središče jeseniškega mesta, ki kaže zdaj kaj zapuščenost, tri nove stavbe, ki bodo mestu v ponos.

Kdor toži, temu vzemi...

Dogodki v članku so časovno že nekoliko odmaknjeni, vendar so še vedno aktualni in zato zaslužijo, da se jih objavi.

Zadnji meseci so pomenili za naše gospodarstvo in za naše politično življenje pomembno in razgibano obdobje. Pripravljali smo se na formiranje komun, ki bodo že s 1. septembrom pričele z delom, praznovali smo 10. obletnico osvoboditve, Dan vstaje in še vrsto drugih praznikov, ki so nam spet priklicali v spomin dogodke pred vojno in med njo.

Imeli smo vrsto političnih sestankov, ki so bili ponekod dobro, druge spet slabše obiskani, kot je pač v določenem kraju razgiban političen aktiv. Tako je bilo tudi na Jesenicah.

Na sestanku, kjer so razpravljali o novih predpisih in uredbah Zveznega izvršnega sveta za stabilizacijo našega gospodarstva, je bilo precej negotovanja in nerazumevanja. Res je, da je bilo z novimi predpisi nekaj ljudi prizadetih, toda zavedajoč se naših skupnih naporov za dokončno zmago, so svari doumeli in pogumno nadaljujejo z delom.

Niso pa bili vsi taki. Godrnjali so predvsem tisti, ki so najmanj upravičeni. To so tisti, ki še danes ne morejo pozabiti preteklosti, ko so na račun drugih lahko razkošno živeli, in jim je vsaka nova stvar kost za obiranje. Segali so govorniku v besedo z neumestnimi opazkami, češ da je naše gospodarstvo zavoženo, da otroci nimajo niti žrnega kruha itd.

Kdo so ti ljudje? Odgrnimo jim krinko in povejmo jim kaj jim gre. To so nekateri nekdanji trgovci, gostilničarji in obrtniki, ki se z ničemer, kar je pri nas novega, nočejo sprijazniti. Niti socialno zavarovanje, ki je pri nas eno najbolj naprednih v svetu, jim ni po godu, ker smatrajo, da je zanje preveliko breme. Svojega zagovornika so našli v ženi

bivšega trgovca, ki se je po daljšem obotavljanju in pri-govarjanju odjunačila in povedala približno tole: „Pomisli-te, štiri otroke imam. Dobim 1.200 dinarjev doklad, imam nekaj vrta in stanovanjsko hišo, mož kadi in ga rad popije kak kozarec, otroci pa hočejo od mene kruha, ki pa jim ga ne morem dati. Kaj mi je storiti? Naj se obesim?“

Mar je res tako hudo? Pred vojno in med njo so bili va-ženi živeti udobno - seveda na račun delovnega ljudstva. Danes pa se je življenjski standard izenačil po principu, kdor več skupnosti daje, naj od nje tudi več prejema. In to jim ni po godu. Kajti pri vsem jadikovanju je govornica pozabila povedati, da je še lanj iztržila pri prodaji neke stvari skoraj milijon dinarjev in da je kljub temu sprejemala nekaj tisočakov podpore za mater. Kaj pa bodo rekli tisti, ki vsega tega nimajo? Ni čudno, da takim ljudem danes ne gre v račun, da to, kar imamo, delimo z vsemi državljani, ne glede na to, kako je kdo pred vojno živel ali kakšen „družbeni“ položaj je zavzemal.

Na Jesenicah se je v povojnih letih mnogo zgradilo. Popravili so stare industrijske naprave, zgradili so nove, zgradili so stanovanja, ceste, vodovode in druge stvari. Za vse je bilo porabljenih 12 milijard dinarjev. Mar to ne pomeni nič! In v Jugoslaviji je na desetine takih mest in krajev, ki so morda investirali prav toliko ali pa več. Od kod ta sredstva, kdo jih je dal? Naš delavski razred v industriji in v kmetijstvu, ki je znal tudi prvi prijeti za orožje v boju proti marčnjaštvu in izkoriščanju. Zato je tudi on edini poklican, da pove, kaj je pri nas prav in kaj narobe, ne pa tisti, ki jim je naš današnji dan tu-

Glas naših bralcev

V zdravilišču na Jezerskem

Dogaja se, da v glavni sezoni v hotelih skoraj ni dobiti sobe. To je tudi razumljivo. Nerazumljivo pa je, da se dogaja nekaj podobnega tudi v zdraviliščih, ki kličejo bolnike na zdravljenje s pismenimi pozivi. I. A. z Jesenic je nedavno dobila tak poziv za v zdravilišče Jezersko. Prijavila se je upravi in prosila za sobo. Dodelili pa so ji sobo, v kateri je bilo še pet bolnic. Bila je zamazana, posteljno perilo umazano in raztrgano, skratka bila je neuporabna. Na ugovarjanje so ji dali stanovanje v šolskem razredu, čeprav je bil poln šolske uprave brez potrebne opreme in podobnega za njo. Na ponovno pritožbo so imenovani, ker je bila dovolj energična, čez nekaj dni dali odgovarjajočo sobo v vili „Mila“. Kaže, da v zdravili-

ni nekaj v redu

šču na Jezerskem ne vodijo dovolj točne evidence o številu oskrbovancev in dotoku novih.

P. U.

Odgovor uredništva na članek „Kdo je kriv?“

V 29. številki smo objavili dopis tov. F. C. z Zlatega polja „Kdo je kriv“, v katerem pisec vprašuje, zakaj naš list ne objavlja več spredov kranjskih kinematografov in ocene o predvajanih filmih.

Po informacijah pri upravi kinematografskega podjetja „Storžič“ dajemo naslednje pojasnilo.

Ker uprava kinematografskega podjetja nima na razpolago zadostnih finančnih sredstev in ne more plačevati objav, je uprava „Glasu Gorenjske“ odstopila od nadaljnega objavljanja sporeda.

Ocen filmov pa naš list ne prinaša zato, ker nam jih tovariš, ki se je doslej bavil s tem (in ki je bil v dogovoru z podjetjem Storžič), ne pošilja več. IV kolikor bomo našli na interes pri upravi kinematografskega podjetja, bodo pisali ocene naši novinarji.

Jeseniški kopalci so brez kopališča

Človek bi mislil, da imajo na Jesenicah že od nekdanj primer-no javno kopaljšče. No, če že ne od nekdanj, bi ga vsaj lahko zgradili po osvoboditvi, ko Jesenice finančno niso bile slabe. Toda, žal Jeseničani nimajo kopaljšča. V stari Jugoslaviji zgrajeno Cufarjevo kopaljšče ni uporabno in je brez vode. Majhen bazenček v Ukovi, ki je bil nekdanj zgrajen za gospodo železarne, je pa le za otroke. Mar pa na Jesenicah drugega bazena ni, uporabljajo tudi kopaljšče „Ukova“ za odrasle. Tako je dopoldne dostopno otrokom, popoldne pa le odraslim. Ogledal sem si to »moderno urejeno« napravo in ugotovil, da bi bilo Kranjčane, Kamničane, Radovljičane ali Kroparje sram, če bi

se ponašali s takim kopaljščem. Če imajo Jesenice moderno urejen športni park, če je bilo dovolj denarja za gradnjo štiritestnega, moderno urejenega kopaljšča, če je bilo dovolj denarja za ureditev parkov, streljšča z domom, kazinskega vrta in še marsičesa, je skoraj neverjetno, da Jeseničani v desetih letih niso mogli zgraditi vsaj primerne, če že ne sodobnega in Jesenicam ustreznega javnega kopaljšča, o katerem se je že toliko govorilo in pisalo. Vendar upamo, da bomo tudi Jeseničani v bližnji prihodnosti imeli primerno kopaljšče in da bo kopaljšče »Ukova«, ki Jesenicam prav gotovo ni v ponos, šlo kmalu v pozabo.

H. B.

Novice z Velike Planine

Tudi na Veliki planini so se turisti pozno oglasili

Na Veliki planini bo v kratkem zasvetila električna luč v planinskem domu, ki ga je zgradilo Planinsko društvo Domžale. Lani so železničarji napeljali električno žico do Železničarskega doma na Kisovcu, od tam pa jo bodo zdaj potegnili planinci še do Velike planine. Postavili so že 45 drogov vzdolž terase, kjer obratuje vzpenjača. V planinskem domu so že pri gradnji namestili električno napeljavo, tako da je zdaj samo še vprašanje, kdaj bodo žico pritrčili na drogeve. Upajo, da bo to še v tem mesecu.

Turistična sezona se je letos razmeroma kasno začela tudi na Veliki planini. Šele sredi julija so se prvi turisti oglasili tudi v pastirskih kočah. Prejšnja leta je bilo to že proti koncu junija.

Med Erjavškovo kočjo in končno postajo žičnice vodi

žica komaj poldrug meter nad zemljo. Seveda se nekateri turisti ne zmenijo za opozorilo, da je nevarno, zibati se na vrvi ali pa celo pustiti vleči navzgor in nato odskočiti. Morda je bil prav to vzrok, da se je že v maju enkrat vlečna žica odtrgala, vendar k sreči ni bil nihče poškodovan. Pred nedavnim pa se je spet gugala na vrvi 12-letna učenka osnovne šole in si pri odskoku zlomila nogo.

Velika in Mala planina tvori-rita z Gojsko planino zaokro-ženo gospodarsko enoto, vendar sodi Gojska planina k občini Luče, katera spada v celjsko skupnost komun. Gojsko planino, ki obsega 176 ha, izkoriščajo živinorejci iz občine Kamniška Bistrica, zato je JOLO Ljubljana - okolica mišljenja, naj se ta planina priključi bodoči kamniški komun. ObLO Luče pa se temu upira in predlaga, da se le

del te planine priključi Kam-niku, drugi del pod imenom Seliška planina pa ostane Lučam.

Odkritje spomenika Janezu Trdini v Mengšu

Ob 50-letnici pisateljeve smrti

14. julija letos je minulo 50 let, odkar je v Novem mestu umrl mengeški rojak, slovenski pisatelj, Janez Trdina. V slovenski književnosti zavzema vidno mesto. Bil je neustrašen zbiralec narodnega blaga, zlasti z Dolenjske, kjer je preživel dolgo vrsto let. Toda motive iz narodnih pravljic in pripovedk je po svoje preoblikoval in vnašal vanje svoje življenjske poglede in napredno mišljenje. Najlepši plod tega njegovega dela so vsem znane „Bajke in povesti o Gorjancih“. V svojih spisih izpoveduje svoje demokratsko prepričanje, šiba hlapčevstvo, tercijalistvo, hlapčevstvo, praznovrve in druge temne strani tedanjega javnega življenja. Takšen je bil tudi v vsem svojem življenju. Kot profesor v Varaždinu in na Reki je neustrašno izpovedoval svoje napredne ideje, v nemal mladino za svobodoljubnost in slovanstvo in žigosal hlapčevstvo tedanje družbe. Boril se je proti temnim silam Bachovega absolutizma, zaradi česar si je nakopal preganjanje in bil tudi predčasno upokojen.

Svojemu velikemu rojaku se želijo Mengšani oddolžiti s tem, da mu ob 50-letnici smrti postavljajo v rojstnem kraju spomenik. Za uvod v slav-

Gasilska godba s Hrušice ob 25-letnem jubileju

25 let mineva letos kar je bila ustanovljena na Hrušici godba na pihala, kot samostojno društvo — „Planinka“. Kljub začetnim težavam je pokazala godba, ki je šla že spočetka 24 godbenikov, lepe uspehe in se je do druge svetovne vojne uveljavila kot dobra podeželska godba. Med okupacijo je bila godba razpuščena; nekaj godbenikov je odšlo v partizane, nekaj je bilo izseljenih, nekaj pa jih je darovalo svoja življenja za svobodo. Po osvoboditvi so morali začetni povsem znova in pritegniti v godbo novince. Najprej so delovali v okviru Prosvetnega društva, nato Sindikalnega društva, danes pa so v sestavi Prostovoljnega gasilskega društva. Kot ena najdelavnejših godb je poznan po vsej Gorenjski in bi bilo prav, da bi svoj 25-letni jubilej s sodelovanjem ostalih godb, častno proslavila.

Z jeseniškimi pevci na Štajerskem

Moški in mešani pevski zbor DPD „Svoboda“ Jesenice sta priredila letos že več nastopov. Pred letnim dopustom sta se odločila gostovati v Rimskih toplicah. Izvajali so v glavnem narodne pesmi, program pa so izpopolnjevale solistične točke Klečeve in Cegnarjeve. Za umetniško izvajanje je bilo tamkajšnje občinstvo jeseniškim pevcem zelo hvaležno.

Obisk je bil sicer v glavnem posvečen oskrbovancem vojaškega gradilišča ter gostom hotela „Stara pošta“, ostalom letoviščarjem in domačinom.

P. U.

nosti so v soboto 6. avgusta povabili igralsko družino DPD „Svoboda“ Ljubljana - Brdo, ki je v letnem gledališču odigrala „Finžgar - Mikelnovo igrigro „Pod svobodnim soncem“. V soboto 13. avgusta ob 20. uri bo v letnem gledališču „Večer slovenskih ljudskih plesov in pesmi“, na katerem bodo nastopili Gorenjski vokalni kvartet iz Kranja, mengeška folklorna skupina in instrumentalni kvintet Tovarne glasbil iz Mengša.

V nedeljo 14. avgusta ob 10. uri odkritje spomenika z govorom univ. prof. dr. Slodnjaka, recitacijami, nastopom mengeške godbe in pevskega zbora iz Novega mesta. Ob 11. uri bo nato sledil promenačni koncert mengeške godbe.

A. G.

Popravilo dražje kot ...

Skoraj neverjetno, vendar resnično, da je popravilo sekire dražje kot pa cena enake, nove sekire.

En in pol kg teška sekira stane na Jesenicah 630 dinarjev, enaka sekira pa ima ceno v Idriji 490 dinarjev. Precejšnja razlika in seveda zato tudi skoraj nerazumljiva! Toda, da je popravilo enake sekire, ki je imela poeno uho in kateri je Krajevno kovaško podjetje „Cvetko“ iz Kamne gorice podaljšalo, še rezilo, zaračunalo 500 dinarjev, je prav gotovo neupravičeno!

Kulturni teden v Kamniku Prva pevska tekma naj bi odkrila nove talente

MLO Kamnik je organiziral pevsko-pedagoški tečaj, ki bo trajal do 20. avgusta. Vodi ga profesor ljubljanske Akademije za glasbo Ado Darjan. Tečaja se udeležujejo pevci iz raznih krajev države. Ob tej priliki je „Solidarnost“ organizirala Kulturni teden, ki se bo začel v soboto zvečer v kulturnem domu s koncertom, na katerem bodo pevci - solisti izvajali klasične in moderne skladbe tujih in domačih skladateljev. Na koncertu bosta nastopila tudi sopranistka Nada Zrimšek in baritonist Zoran Triller, ki sta na propagandni televizijski oddaji v Ljubljani dosegla velik uspeh in bila takoj povabljena na televizijsko gostovanje v Avstrijo.

Kulturni teden bo zaključen 21. avgusta s pevsko tekmo, za katero sprejema prijave Glasbena šola v Kamniku. Vsak udeleženec bo po svoji izbiri zapel dve pesmi, ki ju je sam pripravil. Kamniški okoliš je znan po svoji pevski kulturi, saj je dal naši

Otvoritev povečane planinske koč

Ze dve leti preurejajo in dograjujejo kamniški planinci svojo koč na Starem gradu. Dela se bližajo zaključku in v nedeljo, 14. avgusta bo svečana otvoritev povečane in preurejene koč.

Koča je dobila nekaj novih gostinskih prostorov, klet in ostale sanitarne naprave. Mnogo del so opravili planinci sami s prostovoljnimi delom, zlasti nošnje materiala.

P. U.

Natečaj

Na podlagi 89. in 90. člena Uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. l. FLRJ št. 51/424-53) razpisuje komisija za imenovanje direktorjev pri LOMO Kranj

mesto direktorja tovarne „IBI“ — industrija bombaznih izdelkov — Kranj.

Ponudniki morajo izpolnjevati enega izmed naslednjih pogojev.

1. Diplomirani ekonomist z najmanj petletno prakso na vodilnem položaju v tekstilni industriji.

2. Komercialist s popolno srednjo šolo in večletno prakso v tekstilni industriji.

3. Tekstilni tehnik ali tekstilni obratovodja z večletno prakso pri vodenju samostojne gospodarske organizacije.

Pravilno kolekovane prošnje za življenjepis je treba poslati Tajništvu za gospodarstvo in komunalne zadeve LOMO Kranj do 27. 8. 1955.

TAJNIŠTVO ZA GOSPODARSTVO IN KOM. ZADEVE LOMO KRANJ

„Obsodimo jih!“

Kako so se „borila“ za znižanje cen nekatera podjetja na V. Gorenjskem sejmu

Te vrstice verjetno ne bodo dosegle tistega namena kot bi bilo zaželeno, kljub temu pa menim, da so več kot potrebne, saj se prav v zadnjem času najbolj borimo za znižanje cen, za zboljšanje splošnega standarda in za večjo kupno moč potrošnikov. Svojeje namena to pisanje, pravim, ne bo doseglo zato, ker so podjetja, ki so skrbela za „solidno“ postrežbo obiskovalcev V. Gorenjskega sejma že podrli svoje paviljone in so se narasle cene spet vrnile v korita — že itak včasih preveč zasoljenih — gostinskih cen.

PEKARNA — KRANJ NAJ BO ZA ZGLEJ

Na V. Gorenjskem sejmu imela svoje paviljone Mestna klavnica iz Kranja, Mesarija iz Nakla, Pekarna - Kranj, Belsad Črnomelj, „Vino“ — Kranj, Kavarna in slaščičarna na ter „Delikatosa“ iz Kranja. Pogled na te paviljone in na zabavni prostor na razstavišču sploh, je bil za vsakogar res mikaven. Vendar se je vsak, ki je popil kozarček vina, likerja, pojedel klobaso ali hrenovko zgražal nad pretirano visokimi cenami.

Izjema in zglej ostalim naj bo Pekarna - Kranj, ki je svoje izdelke kljub temu, da je imela enake stroške kot ostali (razen „Delikatosa“, ki je res imela precej večje), prodajala po normalnih vsakdanjih cenah. Izjemo v pozitivnem smislu je predstavljalo še „Vino“ - Kranj, saj so se obiskovalci sejma raje zadrževali pred njegovim paviljonom kot pa na glavnem zabaviščnem prostoru, kjer je imela postrežbo „Delikatosa“, to pa zato, ker je imelo „Vino“ še kolikortoliko zmerne cene.

Vsi za enega, eden za vse

V nedeljo 14. avgusta praznujejo papirničarji na Količevem pri Domžalah 20. obletnico uspele 9-tedenske stavke. Kako je bilo tisti dni nam je pripovedoval udeleženec stavke in sedanjí predsednik delavskega sveta Papirnice Jakob Zanožkar.

Pred 20. leti so v količevski papirnici vladale za delavce neznosne razmere. Lastnik tovarne, ljubljanski velekapitalist Ivae Bonač je delavce nesramno in nečloveško izkoriščal, še bolj kot ta, pa je delavce izžemal ravnatelj tovarne Nemeč Wultsch. Tudi na drugih važnih mestih so bili Nemci, ki so slovenske delavce zapostavljali in izkoriščali tudi iz šovinizma.

Delavci so negodovali in se upirali neznosnim razmeram, vendar do kakšnih sprememb in izboljšav ni prišlo, ker niso nastopali enotno, niso imele svoje organizacije in si je vsak prizadeval izboljšati le svoj položaj.

Razmere so se pričele spreminjati šele leta 1932, ko je prišel v tovarno komunist France Bukovec, ki je takoj pričel organizirati delavce (spomladi leta 1935 je bila v tovarni že podružnica „Jugoslovanske strokovne zveze“, jih vzgajal v socialističnem duhu in jih pripravljaj na boj za delavske pravice).

Tovarnar Bonač se je zbal Bukovčevega dela, zato ga je, čeprav je bil edini kovino strugar v podjetju, brez pravega zroka odpustil. Med delavci je že prej tlelo, s to odpustitvijo pa je postala mera polna. Odhod Bukovca je bil znak za stavko. Delavci so izvolili stavkovni odbor, ki je staval Bonaču šest pogojev: 1. tov. Bukovca se mora takoj sprejeti nazaj v službo, 2. ravnatelj Wultsch mora zapustiti tovarno, 3. delovno razmerje se mora urediti s kolektivno pogodbo, 4. nemški delavci naj se nadomeste z domačimi, 5. delavstvu se mora priznati svoboda organizi-

je bila na razstavišču s kruhom kar 100 dinarjev! Hrenovka s kruhom 60 dinarjev, narezek sira (10 dkg trapista) 50 dinarjev. (Kg enakega sira stane v Mlečni restavraciji 280 dinarjev, v restavraciji „Delikatosa“ 450 dinarjev, na razstavišču pa celo 500 din.) Prav gotovo se tudi s pijačami ni mogel nihče pohvaliti, razen tega pa so bile še zelo drage in večkrat tudi nepošteno točene. Liter rizlinga je bil 60 dinarjev dražji kot sicer, cena teranu pa je bila 270 dinarjev. Zanimivo pri tem je dejstvo, da dobi potrošnik teran v restavraciji „Delikatosa“ le na izrecno željo in to menda po 220 dinarjev.

PRI KILOGRAMU 60 DIN „EKSTRA“ ZASLUŽKA

Navedel bom samo nekaj primerov o naraščanju cen na V. Gorenjskem sejmu:

Prav gotovo je Mestna klavnica prodajala na razstavišču svoje izdelke iste kvalitete in enake velikosti kot jih prodaja v svojih poslovalnicah. Kljub temu pa so bile klobase po 75 dinarjev; to je 5 dinarjev dražje kot sicer, suha slanina 30 dinarjev dražja pri kg, papricirana slanina kar 40 dinarjev, dravska salama in salama šunkarica pa celo 60 dinarjev dražja. Verjetno pa je imela klavnica največ izkupička s hrenovkami. V mesariji je cena kg hrenovk 360 dinarjev, medtem ko je bila na razstavišču samo ena hrenovka s kruhom 55 dinarjev. Torej brez kruha 48 dinarjev ali kg (če računamo približno 10 hrenovk za en kg) 480 dinarjev.

Da bi bila „konkurenca“ lojalna, je z istimi cenami stopila pred potrošnike tudi Mesarija iz Naklega.

Kaj pa „Delikatosa“? Je mar ta kaj prizanesla obiskovalcem sejma? Ne!

Res je, da je imela precej večje stroške z organizacijo zabavišča, vendar pa vseeno ne tolikšne, da bi bilo to zadostno opravičilo pretirano visokim cenam. Ne bom našteval vsega, kar so nudili obiskovalcem njeni paviljoni, ampak bom omenil le nekaj razlik v cenah, nekaj neopravičljivo visokih cen, ki so jih obsodili vsi potrošniki.

Klobase so že v restavraciji „Delikatosa“ precej dražje, saj je njihova cena 85 dinarjev za komad, medtem ko

je bila na razstavišču s kruhom kar 100 dinarjev! Hrenovka s kruhom 60 dinarjev, narezek sira (10 dkg trapista) 50 dinarjev. (Kg enakega sira stane v Mlečni restavraciji 280 dinarjev, v restavraciji „Delikatosa“ 450 dinarjev, na razstavišču pa celo 500 din.) Prav gotovo se tudi s pijačami ni mogel nihče pohvaliti, razen tega pa so bile še zelo drage in večkrat tudi nepošteno točene. Liter rizlinga je bil 60 dinarjev dražji kot sicer, cena teranu pa je bila 270 dinarjev. Zanimivo pri tem je dejstvo, da dobi potrošnik teran v restavraciji „Delikatosa“ le na izrecno željo in to menda po 220 dinarjev.

VSE ZA 5 DIN DRAŽJE

Kavarna - slaščičarna iz Kranja pa je svoje cene zvišala kar pavšalno. Vsak komad peciva in vsaka turška kava je bila 5 din dražja kot običajno. Menda ne bo nihče trdil, da je tako pravilno.

„Belsad“ iz Črnomlja pa je svojim pijačam postavil ceno zelo „preprosto“. Likerji po 600 dinarjev, žganje po 500 dinarjev za liter — je bilo napisano na ceniku. Skoraj smešno, saj vemo, da je večina likerjev cenejša kot 600 dinarjev in le redke izjeme presegajo to vsoto. Škoda le, da se potrošniki niso znašli, da bi pri „Belsadu“ kupovali samo tisti dve, tri vrsti likerjev, ki so v trgovinah dražje kot 600 dinarjev. Vprašanje pa je, če potem „Belsadu“ ne bi „zmanjkalo“ teh vrst likerjev?

ZAKLJUČEK

Menim, da sem naštel dovolj konkretnih primerov neupravičeno visokih cen. Ni menda človeka, ki bi se strinjal s tem. Se manj pa so te cene razumljive, če človek zračuna, koliko denarja je bilo vrženega proč z nepotrebni reklamnimi oglasi, ki so neprijetno udarjali na uho obiskovalcem od jutra do mraka. Kot v posmeh so te pitali s takimile zvrkati: „Ko si boste ogledali razstavljene predmete na V. Gorenjskem sejmu, se boste prijetno, poceni in solidno okrepčali na našem zabavišču.“ Mar ne bi bila boljša reklama zmerne cene? Dobro, dinar dva na liter na običajno gostilniško ceno, to bi človek razumel, ne pa kar pet, deset ali pa še več.

Mislím, da naši trgovci in gostinci še precej kramarsko gledajo na takele sejemske prireditve, češ izkoristi priliko. Nihče ne pomisli, da vsakakršno neopravičeno navijanje cen vpliva na življenjski standard naših ljudi. Zato najostreje obsojamo tiste, ki s svojo prakso taki mentaliteti delajo samo potuho.

NA ROB O odnosu vodilnih uslužbencev do javnosti

To pot sem se namenila v „Puškarno“, tovarno lovskega in športnega orožja, edino tovrstno tovarno v Jugoslaviji. Kdo bi mislil, da imamo prav to tovarno v Kranju. Prav gotovo še marsikdo ne ve, kje ima „Puškarna“ danes svoje nove prostore, in kar je še važneje, kaj pravzaprav delajo tu, za koga, v koliki meri, kolikšno imajo kapaciteto, kdo je glavni potrošnik in še in še. Z množico vprašanj sem se napotila k direktorju Stanetu Ciranskemu. Rada bi pisala nekaj o puškarski šoli in s tem v zvezi tudi o tovarni.

Takoj mi je pojasnil, da nima interesa, da bi pisala kakoli o tovarni, da nima interesa delati kakršnekoli reklame in mi v orientacijo namerjal nekaj zgodovinskih podatkov o razvoju tovarne. Tov. direktor se menda ni zavedal, da nisem prišla z namenom zbiratelja zgodovinskih podatkov, niti ne zaradi kakršnekoli komercialne reklame, temveč zato, da bi bila o razvoju in uspehih našega gospodarstva obveščena vsa javnost. Če pa le-teh ni, naj zvedo ljudje tudi o tem, zakaj jih ni in kdo je kriv temu.

„Sicer pa uspehi so“, je zagotavljal direktor. „Svoje izdelke damo svojim širim trgovinam in več nas ne zanima“, mi je pojasnil na vprašanje, kje in kdo so glavni potrošniki. „Naprej delajo oni, zato nam ni potrebna prav nobena „reklama“. Končno pa,“ je med tem pojasnil predsedniku upravnega odbora, „ne utegnem, da bi dajal samo izjave za „Glas Gorenjske“.“

Pri tem je verjetno mislil, da odgovorja pač enemu izmed nadležnejših, ali morda nam, kar nas je pri uredništvu lista „Glas Gorenjske“, kar pa je popolnoma zgrešeno. Ali ni ob tej priliki povedal vsej javnosti, da ne „utegnem“, da bi jo seznanjal o uspehih in delu svojega kolektiva? Morda je s tem hotel zapreti vrata pred svetom. Nekaj sličnega se je pred meseci zgodilo prav v Železarni Jesenice. Ali niso tudi tam kake dva meseca pred svojim „polomom“ zaprli vrata novinarjem. S tem nikakor nečem trditi, da se v „Puškarni“ dogaja isto, da je tudi tu neurejeno poslovanje, nečem tudi trditi, da je to edinstven primer. Hočem le reči, da tak odnos vodilnih uslužbencev tako do svojega kolektiva kot do vse javnosti, ni pravilen.

Vprašanje je, kdaj bodo našli ti ljudje čas, da bodo lahko o svojem delu odgovarjali vsej javnosti?

I. J.

Mladina Železarne Jesenice tekmuje

Za 50-letnico samoupravljanja podjetja se pripravljajo z najrazličnejšimi prireditvami

Mladinska organizacija v njih organizacij ter fizikulture-jeseniški železarni je začela s tekmovanjem v počastitev 5-letnice predaje Železarne Jesenice v roke delavcem. Tovarniški mladinski komite je razpisal tekmovanje med osnovnimi organizacijami v Železarni. Najboljši organizaciji v tem tekmovanju bo podelilo uredništvo časopisa „Mladina“ pokal, tisti pa, ki bo pridobila največ naročnikov za mladinski list bo TK LMS Železarne Jesenice podelil 10.000 dinarjev.

Tekmovanje se je pričelo 1. avgusta in bo trajalo do 20. avgusta — do 5-letnice samoupravljanja jeseniške železarne. Obsegalo bo vsebinsko in organizacijsko delo osnov-

ni organizacij ter fizikulture-jeseniški železarni je začela s tekmovanjem v počastitev 5-letnice predaje Železarne Jesenice v roke delavcem. Tovarniški mladinski komite je razpisal tekmovanje med osnovnimi organizacijami v Železarni. Najboljši organizaciji v tem tekmovanju bo podelilo uredništvo časopisa „Mladina“ pokal, tisti pa, ki bo pridobila največ naročnikov za mladinski list bo TK LMS Železarne Jesenice podelil 10.000 dinarjev.

Tekmovanje se je pričelo 1. avgusta in bo trajalo do 20. avgusta — do 5-letnice samoupravljanja jeseniške železarne. Obsegalo bo vsebinsko in organizacijsko delo osnov-

Zakaj je divje govedo postalo domača žival?

Sef: „Kaj ne veš, da med delom ne smeš kaditi?!“
Uradnik: „Pa saj vendar nič ne delam.“

Dolgo so ljudje mislili, da si je pračlovek le iz gospodarskih nagibov udomačil divje govedo. Vendar je to mnenje zmotno, kajti govedo je ukrotil šele potem, ko je že zdavnaj obdeloval zemljo in to ne zaradi mleka in mesa, ampak kot daritveno žival.

Prapoljedelec je videl v luni živo podobo rodovitnosti. Njena menjajoča se oblika, njena rast od mlaja do sijoče — polne lune in potem minevanje do zadnjega krajca — vse to je primerjal z njegovimi uporabnimi rastlinami, ki so kalile, cvetele, zorele in se obletavale. In ta-

ko je luna postal simbol rodovitnosti in jo je kmalu začel častiti po božje. — Ker pa v južnih krajih polmesec ne plava pokončno po nebu, temveč vodoravno, se mu je ležeči lunin krajec zdel podoben kravjemu rogu. Tako je postal kravji rog znamenje boginje — rodovitnosti — Lune, govedo pa njena posvečena žival. — Boginja se je včasih razrezala na človeka in se mu skrila za oblake, ali pa je celo mrknila, takrat je ubogi človek iz bojazni za spravo daroval divjo govedo. Kasneje pa je začel darovati govedo vedno, kadar je boginja česa prosila. Zato je potreboval vedno več goved, ki jih je pa bilo težko sprosti dovolj naloviti. Da bi jih imel vedno pri roki, si jih je nalovil veliko število in jih je zaprl za varne lase. Tako so nastali sveti kraji, v katerih je gojil govedo za daritve. S tem pa je položil temelj živinoreji, kajti sčasoma je začel uživati goveje meso (boginji je daroval le spolne organe) kasneje pa še mleko. Daritvena žival je bila tudi vprezna žival in je vlekla sveto poljsko orodje — plug. Tako je postalo govedo človekova nenadomestljiva domača žival.

ZANIMIVOSTI

PRVI AVTO V TIBETU

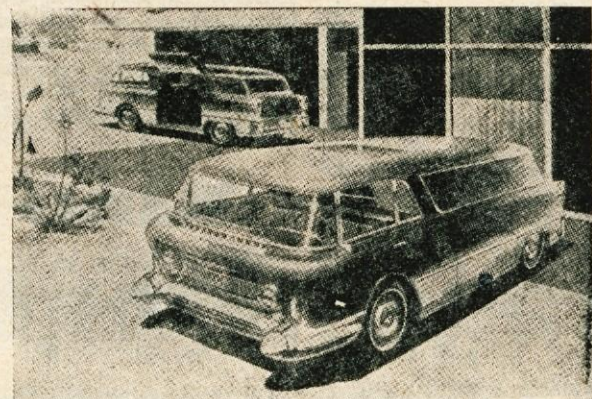
Tibetanski lama je dobil avto, ki je istočasno tudi prvo motorno vozilo v Tibetu. Potem ko je prišel pančenski lama iz Pekinga s kitajsko vojsko v Tibet, je odšel v Kalkuto poseben poslanec, ki je tam kupil avtomobil. Ker čez himalajske gorske prelaze ni voznihi poti, so morali avtomobil razstaviti v sestavne dele, ki so jih potem posebni štafetni nosači prenesli čez to visoko gorovje. To ni bila lahka naloga, saj so gorski prelazi ponekod do 6000 metrov visoki. V Lasi, glavnem mestu Tibeta, so avtomobil zopet sestavili in ga prepeljali do Šigece, kjer je sedež pančenskega lame.

PARADIZNIKI IN KAVA STA JIH REŠILA

Dve uri je že krožilo letalo tipa „Constellation“ nad letališčem pri ameriškem mestu Birmingham. Letalo se ni moglo spustiti na letališče, ker mu je iztekla iz naprav za pristajanje potrebna tekočina. Edini tekočini, ki so jih lahko našli v letalu, sta bili kava in paradiznikov sok v okrepčevalnici. Po dveh urah strahu je nekomu prišla na misel, da so zlili vsokavo in paradiznikov sok v napravo in srečno pristali. 35 potnikov je bilo rešenih.

TOVORNI AVTOMOBILI V PRIHODNOSTI...

...bodo po predvidevanjih ameriških avto - konstruktorjev pri tovarniškem koncernu „General Motors“ izgledali tako, kakor kaže slika. Od luksuznih

osebni avtomobilov se bodo razlikovali samo še po velikosti in namenu. Ker hočejo pogon teh avtomobilov prenesti na sprednja kolesa, jih bodo lahko gradili nižje in tako povečali varnost vožnje ter brzino ob isti nakladljivosti prostornini.

MOLČEČI KLAVIR

Neki ameriški tovarnar glasbil je začel izdelovati „molčeče klavirje“. Po tem klavirju učenci lahko po mili volji razbijajo, brenkajo ter preizkušajo svoje „virtuoznosti“, ne da bi pri tem motili svoje sotovalce. Klavir prepeva neslišno, učenec pa ima med vajo na ušesih slušalke. Tako poslušajo svoje umotvore sam in ne moti ostalih. Povsod pa se najdejo tudi lenuhi, ki bi to iznajdbo izkoristili v svoj prid in namesto da bi vadili, raje prebirajo detektivske romane in zgodbe. Toda tudi za to je tovarnar poskrbel in svoj izum opremil s posebnim števcem, ki šteje udarce tipk. Tako skrbne mamice lahko nadzirajo pridnost svojih muzikaličnih ljubljencev.

Gorenjski pionir

S T A V A

(Črnska pravljica)

„Dober dan, Ralambo.“
Na pozdrav, ki se je oglašil iz gostega listja, se je merjasec Ralambo ustavil. Dvignil je svoj s kratkimi okli o-boroženi rilec kvišku.

„Kdo je? Kaj bi rad?“ je zakrutil in nezaupno zamežikal z majhnimi, krmežljivimi očmi.

„Jaz sem, kameleon. Težko me je opaziti, ker sem privzel barvo veje na kateri sem. Tako pripravno je spreminjati svojo obleko, kakor in kadar koli se ti poljubi. Kaj takega si ti s tvojo usnjeno, ščetinasto kožo pač ne moreš privoščiti.“

„Vsakdo je oblečen tako, kakor se spodobijo njegovemu načinu življenja,“ je suho odgovoril merjasec. „Ti bi bil kaj kmalu ob svojo mehko kožico, ki ti služi za obleko, če bi toliko tekal z gore v dolino in se križemkražem potikal po gozdu kakor jaz. Če se hočeš v hitrosti meriti z vetrom, kakor se lahko jaz, moraš imeti presneto trdo kožo.“

„Ti da se lahko kosaš z vetrom?“ je rekel kameleon in šlo mu je na smeh. „Jaz pa pravim, Ralambo, močno precenjuješ svoje sposobnosti. Čisto nič posebnega ni tvoj tek in ne rečem dvakrat, da

nisem nič slabši tekač kakor ti.“

Ralambo je kar puhnil, tako je bil jezen.

„Svetujem ti, da se niti ne poizkusiš z mano, ti bedni spaček!“ je rekel.

„Čemu ne? Dobro, pa vprašajva žabo Raboketra, če namna hoče biti za razsodnika. Hej, Raboketra, ali imaš trohico časa?“

„Ne bi rekla, ravnokar se odpravljam k počitku. Kaj bi rad, сосед Kameleon?“

„Dokazati hočem Ralamboju, da sem urnejši kot on.“

Zaba se je vprašujoče ozrla v kameleona, ta pa ji je zvit pomežiknil.

Tedaj je tudi ona na rahlo pripravila svoje rumenkaste oči, češ, razumela sem te. Ralambo pa ni ničesar vedel in je postal nestrpen.

„Upam, Raboketra,“ je rekel, „da si spregledala kameleona, samo širokousti se. Mislim, da ne boš vzela resno te nesmiselne stave.“

„Jaz mislim, Ralambo, da je stava nesmiselna,“ je odgovorila Zaba, ki ni marala prepirljivega in požrešnega samotarja merjasca, „toda nesmiselna se mi zdi zaradi čisto nečesa drugega kot tebi. Moj сосед kameleon je namreč tako gibčen in uren, da se mi zdiš smešen, ko trdiš, da si urnejši kot on.“

„Bomo koj videli,“ je zavpil merjasec in besno zacepetal z vsemi štirimi. „Haidi, postaviva se v vrsto! Ti Raboketra, pa daj znak za začetek!“

„Prav!“ je dejal kameleon. „Stopi sem, natančno pod tole mojo vejo. Cilj pa naj bo tistole grmovje tam spredaj.“

Merjasec se je godrnjalje postavil pod vejo, na kateri je čepel kameleon, žaba pa je

zlezla na skalo, da bi od tam lažje opazovala tek.

„Zdaj!“ je zavpila.

Merjasec se je pognal v dir, toda v istem trenutku je kameleon skočil z veje na njegov hrbet, se trdno oprijel sršče dlake in že ga je merjasec v divjem galopu ponesel. Na cilju se je merjasec tako nenadoma ustavil, da je kameleona vrglo daleč naprej. Zmagoslavno je zakričal merjascu, da ga je prehitel.

„Priznaš, da si izgubil stavo v teku?“

„Da!“ je zasopihal Ralambo.

„Lepo. Midva pa ti tvoje širokoustenje odpuščava. Pojdi in bodi poslej bolj skromen.“

In od takrat hodijo merjaseci le s sklonjeno glavo, zakaj težko je prenašati sramoto.

Uganke

Baba hodi v zelen log, ima zobe, a nima nog, kjer jih preveč skupaj raste, jih na tla podira hraste.

(Zaba)

Pod zemljo rije pa ni krt. Na vsakem koraku srečuje ga smrt.

(Rudar)

Na glavi čepi, ušesa varuje, kadar piha veter najhjuje. Ko pa sonce posije, se vsakdo odkrije.

(Kapa)

Nekaj denarja dam zanj, pogledam se vanj, pa mi pokaže obraz, kakršnega imam jaz.

(Ogledalo)

Miha Kliner:

BEG

Ranjen:

Da!
— John, ranjen sem!
Irwing bi zaklical glasneje, a se je bal, da ga bodo slišali Nemci. Ni vedel, da so ju izgubili izpred oči. Strmina, po kateri sta zdrseli, je bila tako strma, da si niso upali za njima. Sicer pa... Uiti jim ne moreta! Velik del gozda je obkoljen. V obroču sta, ki se zdaj, ko je prasnila pod nebo rdeča raketa, že zožuje.

John se je za hip ozrl. Irwinga ni bilo nikjer. Skrb za tovariša mu je zabrisala misel na nevarnost in na bližnji sovražnika. Stekel je nazaj. Postajal in oprezal. Prijatelja ni bilo.

Očital si je, da je ob prvih streljih in vse do hipa, ko se je ozrl za prijateljem, popolnoma pozabil nanj. Kakor žival na begu pred lovci...

— To je živalsko, to je živalsko, — je ponavljal zase. Vse se je porušilo v njem.

Da. V strahu za lastno življenje — to bomo kopico let trpljenja — je kakor žival, ki beži pred lovci, pozabil, da prijatelju grozi prav taka nevarnost kakor njemu. Ali celo še večja. Saj je Irwing mnogo šibkejši in bi mu moral zato kot človek pomagati.

A on ga je pustil samega. Ni mu pomagal.

Irwing bo izčrpan pal v roke Nemcev. Ubili ga bodo in nihče ne bo vedel, kje je njegov grob. Niti on. John Cowley, absolvent komparativne književnosti, ljubitelj knjig in umetnosti, iz katere je črpal smernice za življenje in si ga plemenitil.

Fej, taka plemenitost! Zapustiti zaradi lastnega strahu in sebičnosti človeka, ki ga je spoznal v vojni in delil z njim vse hudo. Ali je to plemenitost človeškega značaja, plemenitost junakov, ki so se otresli sebičnosti in so vedno pripravljene žrtvovati se za drugega?

Ali so taki junaki res le v romanih?

V življenju, v resničnem življenju pa smo ljudje egoistični kot živali?

In ti si se domišljaj, John Cowley, da si po značaju plemenit? Ali se plemenito, kar si storil? Ali je bilo plemenito?

— To je živalsko, živalsko, — je ponavljal.

Skrušen se je naslonil na drevo. Zdaj mu je bilo vseeno, če ga najdejo Nemci. Vseeno! Se vesel bi jih bil. Ujeli bi ga. Mučili. Tepli... In nato ubili.

— Zaslužil bi to, zaslužil zaradi prijatelja! Pustil sem ga samega. Kreatura si, John Cowley! Kreatura, ti, ki poznaš lepoto in plemenitost v umetnosti vseh vekov... Poznaš vse tisto, kar razlikuje človek od živali. In vendar

nisi drugega kakor žival. Žival, ki ji je ohranitev lastnega življenja primarno...

Grenkoba misli ga je utrudila bolj kakor naporno beganje po gozdu. V grlu ga je dušilo. Zajokal bi. A ni mogel. Spoznanje, da se človek v nevarnosti za življenje in v borbi za njegovo ohranitev, ne razlikuje od živali, ga je strlo.

Tisti trenutki, ko je John Cowley ves skrušen slonel ob deblo, so pomenili zanj rešitev. Če bi šel nekaj sto metrov naprej, bi pal v roke Nemcev, ki so se prav ta hip strnili s tistimi, ki so prej streljali na njiju. John Cowley se je pravočasno umaknil skozi vrzel med obema nemškima vrstama, skozi vrzel, ki je zdaj ni bilo več.

Vse drugače pa je te trenutke doživljal Irwing Emerson. S poslednjimi močmi je še nekaj časa tekel za Johnom. Ko se je ta izgubil med smrekami, je ostal sam. Opo-tekal se je po stezi, dokler mu niso odpovedale noge. Sedel se je in se le s težavo zavlekel pod stezo. Zemlja, pokrita s starimi smrekovimi iglami, je bila mehka in je dišala po gozdni gnilobi. Instinktivno se je zavlekel pod kup dračja tik pod stezo.

Loteval se ga je spanec. A ni upal zaspati. Ne bi rad, da bi ga Nemci odkrili. Če bi bil le količkaj pri moči, bi se zavlekel v notranjost gozda kam med gosto zraslo smrečje. Tako pa se je moral zadovoljiti s tem skrivališčem pod starim smrekovim dračjem tik pod stezo, po kateri lahko pridejo vsak čas Nemci.

— Sicer pa, — je pomislil: — Ali ni to skrivališče varnejše?

Morda. Če bi bil on Nемеc, bi na tako odprtem mestu ne iskal ubežnika.

— Samo zaspati ne!

Odganjal je spanec. Misli na preteklost, na mladost tik pred vojno, so mu pomagale. Pet let vojne, ujetništva in današnji dan, ki ga je treščil v obupno brezizhodnost, mu je odluščila s srca misel na Mary.

Mary? Kako redko je zadnje tedne mislil nanjo. Sedaj pa se je v mislih pojavila pred njim in bila je tako živa. Taka, kakršno je bil srečal pred sedmimi leti na univerzi. Ljubka mlada deklica. Nič angleškega ni bilo na njej razen obleke, stkanice iz angleškega blaga. Zagorela polt. Kakor kaka Španka ali Italijanka. Morda ga je to privlačevalo k njej? Ali ustnice, lepe in vabljive kakor pravkar razcveteli tulipan? Ali smeh, biserna ogrlica na polti južnjakinje? Morda telo, ki bi ga najraje že ob prvem srečanju prižel k sebi? Ali bogve kaj?

O pač!

Ona sama! Taka, kakor je bila. Lepota in njen odkriti značaj!